

	Iktatószám	Budapestre vonatkozó újságcikkek		Osztályozás
		Szerző - <i>ASZ.</i>		Tárgy 308
		Cím <i>A pestiek durvaságáról.</i>		Hely
		Forrás: <i>Pesti hírlap.</i>		Idő "1913"
	<i>Pop.</i> (Hely)	<i>1913 X/10</i> (Idő)		Személy
				Helyszám 308

A pestiek durvaságáról.

Pest, mint ezt körülbelül egy évvel ezelőtt megírtam, a lokalpatriotizmus hiányának várorosa, nem csodálkoztam tehát, hogy nemrég megjelent, „A pestiek durvaságáról“ című kis cikkemre, melyben azt jeleztem, hogy a munkásosztály a husz-huszonöt év előtti alázatos simulékonyságból bizonyos hetyke, urfitymáló önértetességre ébredt, tömegestül kaptam a körülbelül így összegezhető tartalmu felszólalásokat. Nemcsak a proletárság vált érdekessé és hányavetivé, hanem főleg a polgárság, az ugynevezett felsőbb rétegek férfiai is. Erre vall az egész utcai forgalom, a villamosok vad megostromlása, a kávéházak hallatlan zaja s végül döntő bizonyítékként az az újabban feltűnedezett jássztónus, mely az intelligens férfiatalság köreiben járványként terjedt el és amely ezt udvariatlanná, hangossá, tapintatlanná, durvává és mosdatlan-szájúvá tette.

Körülbelül ezt mondja a legtöbb levélíró. Hozzávéve már most ehhez azt, hogy néhány olvasóm e kis cikkben a munkásosztály becsnérlését is látta, fájdalommal kell konstatálnom, hogy írásom nyomán meglehetősen konfuzió támadt. Fájdalommal konstatálom ezt, de lelkiismeretfurdalás nélkül. Cikkem újra való elolvasása ugyanis arról győzött meg, hogy olyasvalamit fejtettem ki egészen világosan, ami egyrészt a munkásosztályra nem hogy megszégyenítő, hanem ellenkezőleg majdnem felmagasztaló fényt vet, másrészt pedig egyáltalában nem szorul arra a kiegészítésre, melyet a polgári osztályt becsnérlő több levélíró javasolt. Ami a munkások

viselkedésmódot illeti, arra vonatkozólag most csak ismétlem azt a megállapításomat, hogy ennek legújabb alakulásában, bár látszólag és hogy így mondjam: ridegen esztétikai és társasági szempontból nézve bizonyos eldurvulás nyilatkozik meg, alapjában egy nemrég még gúzsbakötött osztálynak felszabaduló nyújtózkodása jelentkezik. A babonás és háziállatias meghunyászkodást az ur előtt a mai proletár nem ismeri; s ez nagyon helyes; szebb volna persze, ha a tegnap még láncravert kúvasz mint finom zimmerrein akár viselkednék s nem mutatna zord farkasfogakat, de hát ez már nincs így s ebbe bele kell nyugodni. Ha majd a munkásnak ki fog jutni az öt megillető bér és szabad idő, anyagi bőség és szellemi műveltség, akkor nemcsak dolgozó és önértetes lesz, mint ma, hanem finom és sima is.

Ami pedig a pesti „urak“, a mai polgári osztály eldurvulását illeti, erre csak a következő történelmi visszapillantással felelek, melynek anyagát a félmult, a hetvenes és nyolcvanas évek köztünk élő szemtanuitól és átélőitől nyertem. A pesti polgári társadalom ekkor az agresszív durvaság, a krakélerség, a nyílt kávéházi kurjongatás, a zsidóüldözés, a báli cédaságok melegágya volt. Egy egykori főpolgármester fia körül, aki legendás alakká lett, állítólag a terroristák és krakélerok egész társasága verődött össze. Ismeretlenek inzultálása, gyámoltalan emberek párbajra kényszerítése zsidók kizavarása a kávéházakból, nők otromba molesztálása s más

effélék alkották a társaság rendszeres napi mulatság-programját. Állítólag ez a kompánia terrorizálta az egész várost; én ellenben azt hiszem,

hogy bár esetleg vezetett a barbár balkániságok terén, nem volt idegen test a különben tejszelid töbi férfiak tömegében. Hanem csupán primus inter pares s hogy ekkor általában a krakélerség, a nyílt tivornyázás, a zsidó-heccek rendezése, a pofozkodás és párbajozás sokkal gyakoribb volt, mint ma. Ez pedig azt jelenti, hogy a mai pesti polgárság, ha talán modor és beszédtonus szempontjából egyáltalában nem is kifogástalan, az utóbbi évtizedekben igen is finomult. Bár a jassznyelv elterjedt, az igazi jassz-tempó, azaz a verekedés, kurjantgatás, nő-inzultálás s más effélék ma ritkábbak, mint régebben. S a fontos ez.

—SZ.